

VSI HITIMO V DIGITALIZACIJO IN POZABLJAMO NA LJUDI Marjan Sedmak, Biserka Marolt Meden

Foto: B.P. – ZIFS 2022

Na Srebrno nit – Združenje za dostojno starost in Mestno zvezo upokojencev Ljubljana, ki povezuje več kot 20.000 upokojenk in upokojencev, se obračajo številni državljani in državljanke, ki so zgroženi in izražajo nestrinjanje s praksami, ki zadevajo starejše in tudi invalide.

V zadnjih mesecih smo priča digitalnim bonom, ki po našem mnenju predstavljajo šolski primer diskriminacije starejših. Strinjamo se, da je napredek v družbi potreben. Tudi na področju e-pismenosti, a ne na način, ki kaže dobesedno na norčevanje iz starejših. **Protestiramo proti načinu, na katerega bi digitalno opismenjevali starejše in jim z digitalnim bonom pomagali pri nakupu opreme, ki bi jim omogočala iti v korak s časom.**

To, da bo lahko do tečaja, ki bo omogočal koriščenje digitalnega bona, upravičenih le 5.000 starejših je nesprejemljivo. Način, kako pa so se v živo zbirale prijave 18. 8. 2022 pa je naravnost grozljiv in nedostojen do starejših. Upamo, da se kaj takšnega nikoli več ne ponovi.

Financirati bi morali izobraževalne ustanove, vsem zainteresiranim starejšim pa omogočiti, da se brezplačno udeležijo izobraževanj. Šele potem s subvencijami zagotoviti nakup naprav. Preko javnih naročil bi lahko zelo poceni nabavili naprave (lahko tudi rabljene) in jih razdelili upravičencem po uspešno zaključenem usposabljanju.

Drugi problem, na katerega opozarjamo, je digitalno opismenjevanje nasploh in nova e-komunikacija z zdravnikom s pomočjo portala. Ali se uvajalci (v različnih zdravstvenih domovih tudi različni portali ali

programi) teh starejšim izjemno neprijaznih novitet zavedajo, da vsi starejši nimajo dovolj znanja, opreme, kaj šele denarja za mesečno plačilo interneta? Ali se zavedajo, kako bo z gesli in podgesli upravljala oseba z demenco, saj vemo, da že brez te diagnoze veliko pozabljamo in se izgublamo v vseh pinih, geslih ...

Zdravstveni domovi se ne smejo zanašati na to, da bo starejšim že nekdo pomagal ... Vztrajamo, da so ambulate bolj dosegljive po telefonih (ne neprijaznih telefonskih odzivnikih), kar večinoma sami, brez stresa in tuje pomoči, obvladamo. Ostane naj tudi komunikacija po elektronski pošti, saj nam tudi digitalno usposobljeni starejši sporočajo o težavah z uporabo portalov.

Zato bi bilo treba zagotoviti redne obiske patronažne in/ali socialne službe pri starejših in preverjanje dejanskih potreb in stanja na terenu. Preveč pa so pozabljeni tisti, ki sploh nimajo svojega osebnega zdravnika in portalov ne bodo mogli uporabljati. **In kako bodo nove e-poti lahko uporabljali invalidi in oziroma kronični bolniki, ki ne zmorejo uporabe tipkovnic oziroma pametnih telefonov, če jih imajo oziroma računalnikov, če jih imajo?**

Dovolj imamo neprimernih ukrepov in neprimerne obnašanja do starejših. Ne pozabite, da se vsi staramo in boste tudi vi prej ali slej starejši. Si želite takšnega odnosa družbe do sebe?

Vsi hitimo v digitalizacijo in pozabljamo na človeka.

Naj naš protest prispeva k bolj prijaznim in dostopnim rešitvam za starejše, ovirane in bolne. Naj ostane osebni stik kot temeljna oblika komunikacije naš skupni cilj.

Z AKSINJO O SLOVENSКИH KNJIGAH ZA GLUHE IN SLEPE

Dr. Aksinja Kermauner

Foto: arhiv ZIFS

V sredo, **31. avgusta**, bo v **oddaji Odprta dlan** gostja **dr. Aksinja Kermauner**, znana slovenska pisateljica in nekdanja predsednica Društva slovenskih pisateljev, za katero pa malokdo ve, da je tudi **avtorica številnih knjig za gluhe in slepe**.

Oddaja bo kontaktna, tako da lahko s svojimi vprašanji sodelujete med **10.30 in 11.15 uro** na telefonski številki **01 786 0 400**. Frekvence **Radia Zeleni val** pa so: **93,1, 97,0 in 96,20 MHz**. Sicer pa so radijske postaje dostopne na spletnih straneh, kakor tudi s pomočjo kabelskih operaterjev in jih lahko poslušate na vseh koncih Evrope in sveta.

**OBČINA ŠEMPETER VRTOJBA NA RAZVOJNI POTI, DA POSTANE
OBČINA PO MERI INVALIDOV
mag. Valter Adamič***

Okrogla miza o nameri, da Občina Šempeter Vrtojba postane občina po meri invalidov (22.5.2022)

Foto: Stane Červič

Pridobitev listine je priznanje občini, ki v svojem delovanju upošteva različnost potreb svojih občanov, načrtno razvija, vzpodbuja in realizira dejavnosti in ukrepe, ki bistveno prispevajo tudi k večji kakovosti osebnega življenja vseh invalidov in njihovih družin.

V **Občinskem svetu Občine Šempeter-Vrtojba načrtujemo v mesecu septembru 2022** sprejetje analize in akcijskega načrta za izboljšanje in uresničevanje enakih možnosti invalidov v Občini Šempeter-Vrtojba.

Navedeni akcijski načrt razvijamo z namenom, da bi v občini dosegli čim višjo kvaliteto skupnega življenja in socialne vključenosti vseh občanov v lokalni skupnosti, tako da bi bilo presežena miselnost, da gre le za interes invalidov; višjo kvaliteto življenja v lokalni skupnosti in enakovredno invalidov vključenost v življenje naše lokalne skupnosti naj se torej doseže z določeno strategijo upoštevanja različnosti in posebnih potreb posameznih skupin prebivalstva.

Zato skladno z navedenim v akcijskem načrtu na področju podpornih storitev načrtujemo **nadgraditev sodelovanja med nevladnimi organizacijami in inštitucijami, tako s področja sociale kakor tudi zdravstva**. Ravno tako bo opredeljena strategija nadgrajevanja lokalnih programov celostne oskrbe starejših in ranljivih preko krepitev socialnih mrež laičnega in institucionalnega delovanja.

Župan občine Šempeter-Vrtojba mag. Milan Turk je z imenovanjem delovne skupine podal usmeritve ZA PRIPRAVO AKCIJSKEGA NAČRTA ZA IZBOLJŠANJE IN URESNIČEVANJE ENAKIH MOŽNOSTI INVALIDOV V OBČINI ŠEMPETER-VRTOJBA ZA OBDOBJE 2022-2026.

*Mag. Valter Adamič je koordinator projekta Občina po meri invalidov pri Občini Šempeter-Vrtojba in član izvršnega odbora Medobčinskega Društva invalidov Goriške.

SREČANJE S SEKRETARJEM SIMONOM MALJEVCEM mag. Mojca Vaupotič

Simon Maljevac

Foto: MDDSZ

Predstavniki Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije so se 16. avgusta 2022 srečali s sekretarjem na MDDSZ Simonom Maljevcem, na katerem so izpostavili:

- **sistemsko financiranje NSIOS** kot pogoj za njegovo polno, strokovno in angažirano delovanje ter zagotavljanja ustreznih kadrovskih resursov;
- **izboljšanje sodelovanja z direktoratom za invalide** – invalidske organizacije pričakujejo, da bo direktorat razširil svoje delovanje, ki je trenutno fokusirano na osebno asistenco, tudi na druga področja, ki se dotikajo invalidske problematike in skupaj z NSIOS oblikoval invalidsko politiko v smislu »Nič o invalidih brez invalidov!«, skrbel za implementacijo zakonov s področja invalidskega varstva, nudil strokovno podporo invalidskim organizacijam, branil in zagovarjal interese invalidov, izvajal Zakon o izenačevanju možnosti invalidov;
- **človekove pravice**, ki jih je potrebno dosledno spoštovati;
- ustrezne **razpise za invalidske organizacije** – invalidske organizacije bi želele, da na MDDSZ oziroma na direktoratu za invalide pripravijo razpise za invalidske organizacije. Do sedaj invalidske organizacije lahko kandidirajo le na razpise v okviru direktorata za socialne zadeve, kjer pa postavljeni pogoji za pridobitev sredstev določenega razpisa ne omogočajo pridobitev le teh invalidskim organizacijam;
- osebno asistenco – v okviru osebne asistencije je ogromno neustreznih administrativnih postopkov, ki so povsem neživljenjski, kaže se pomanjkanje ustreznega strokovnega kadra, predvsem ob zahtevi opravljenega strokovnega izpita za vodje osebne asistencije pri nastopu dela, ustrezno nadomeščanje osebnih asistentov, idr.;
- **dolgotrajno oskrbo** – NSIOS mora sogovornik in partner pri prenovi zakona.

Sekretar na MDDSZ Simon Maljevac je izpostavil, da je potreben sistemski pristop k invalidskemu varstvu, zato je predlagal, da takšna srečanja postanejo stalnica z namenom skupnega iskanja rešitev, pri čemer bo MDDSZ imel vlogo povezovalca z drugimi ministrstvi pri iskanju vseh rešitev, ki se jih je potrebno lotiti širše in k sodelovanju pritegniti tudi druga ustrezna ministrstva. Strinjal se je tudi, da je nujno urediti status NSIOS, da bo lahko svojo vlogo kot kompetentni partner vlade/države pri oblikovanju rešitev v okviru invalidskega varstva.

POSKRbite ZA VARNOST NAJMLAJŠIH mag. Barbara Kurevija

**VARUH
ZDRAVJA**
VZAJEMNA

Foto: Vzajemna d.v.z.

Nezgod in bolezni otrok in mladostnikov včasih žal ne morete preprečiti, lahko pa omilite neželene finančne posledice. Pogosto se zgodi, da se starši šele v trenutku, ko so soočeni z resnejšo poškodbo svojega otroka, zavedo pomembnosti ustreznega zavarovanja. **Z Nezgodnim zavarovanjem za otroke Varuha zdravja, Vzajemne, pokrijete nepričakovane stroške v primeru nezgode ali težje bolezni.** Glavne prednosti poleg dnevnega nadomestila zaradi nezgode **vključujejo kritje za primer nezgodne trajne invalidnosti in izplačilo zavarovalnine za nekatere težje bolezni.** Različni paketi so prilagojeni starostnim skupinam otrok in mladostnikov – višina letne premije se **giblje od 10 do 56 evrov.** Hitro in enostavno lahko zavarovanje sklenete v **poslovalnicah Varuha zdravja**, na brezplačni telefonski številki **080 20 60** ali na spletni strani www.vzajemna.si, kjer ob sklenitvi prejmete še 10-odstotni popust.

HALO, ZIFS...?

Poberki iz dežurne svetovalne službe

Pokličite nas na **041 381 679**, vse dni v tednu med **8.00 in 21.00 uro** ali povprašajte na info@zifs.si.

Dežurna svetovalna služba Združenja Invalidov – Foruma Slovenije deluje neprekinjeno vse dni že od **16. marca 2020** naprej in je v tem času pomagala že več kot **1.000** ljudem.

Poberek iz dežurne svetovalne službe:

- Da dogovarjanje o naročanju z zdravstvenimi domovi preko portala ni uresničljiva ideja, so nas opozorili številni invalidi, ki imajo tako senzorne kot tudi druge oviranosti, in enostavno do tega portala, ki ga propagirajo nekateri zdravstveni domovi in bo registracija na njih obvezna za obisk pri zdravniku, enostavno ne morejo pristopiti. Domovi ponujajo možnost dogovarjanja preko telefona, vendar ne več preko elektronske pošte. Ob tem se postavlja vprašanje, v čem bo prednost tovrstnega naročanja? Poklicali smo enega od zdravstvenih domov v Ljubljani in povedali so nam, da niti slučajno ne vedo, kdaj se bo pričelo tovrstno naročanje in da tudi oni dvomijo v koristnost. Že do sedaj dovolj obremenjene medicinske sestre in zdravniki, bodo morali po novem odgovarjati na vse telefonske

klice, saj velika večina invalidov, upokojencev in drugih ranljivih skupin nima računalnikov oziroma tudi velikokrat nima nikogar, ki bi lahko v njihovem imenu opravil to naročanje.

Po drugi strani pa se pojavlja tudi vprašanje, s koliko stroški bo povezano obveščanje občanov o novem načinu registriranja naročanja in koliko ur čakanja bo potrebno na upravnih enotah, saj te že za enostavne postopke nimajo niti časa niti prostora.

Kot se zdi – z vidika invalida ali drugega predstavnika ranljivih skupin, je ta projekt popolnoma zgrešen. O tem piše tudi danes Biserka Marolt Meden v svojem članku, ki ga v celoti objavljamo;

- **Neverjetno je, kako se razpolaga z denarjem davkopllačevalcev, saj se mnogi invalidi in bolniki, ki žive na robu preživetja sprašujejo v kakšne namene gredo sredstva za kulturno ozaveščanje družbe, če se z njimi upravlja, kot smo nazadnje lahko slišali, videli in prebrali v slovenskih medijih. Več o tem lahko preberete tudi v posebnem članku.**

NOVI PROSTORI, NOVE IDEJE dr. Aksinja Kermauner

Foto: Fotolens.si Aleš Cipot s.p.

V Murski Soboti so slavnostno **odprli nove prostore Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Murska Sobota**, ki so **povsem prilagojeni osebam z okvaro vida**. Gre večinoma za opremljenost s kontrastnimi vizualnimi informacijami za osebe s slabovidnostjo ter s taktilnimi za osebe s slepoto.

Društvo bi lahko postalo vzorčen primer dobre prakse na področju zagotavljanja enakih možnosti v dostopnosti okolja za osebe z okvaro vida v Sloveniji.

Pri prilagoditvah je poleg drugih strokovnjakov sodelovala tudi iz. prof. dr. Aksinja Kermauner s Pedagoške fakultete Univerze na Primorskem. Dogodku je prisostvovalo okrog 150 oseb z okvaro vida, njihovi spremljevalci, družinski člani, strokovni sodelavci in nenazadnje številni pomembni partnerji iz okolja, s katerimi društvo sodeluje vrsto let.

PLAKETA OBČINE RADOVLJICA Boris Horvat Tihi

Iris Breganski

Foto: MDGN AURIS Kranj

Plaketa občine Radovljica se podeljuje izjemnim občankam in občanom za dolgoletno uspešno delovanje na posameznem področju na lokalnem in državnem nivoju, ki so prispevali k prepoznavnosti in ugledu matične občine. Med prejemike tega prestižnega priznanja, ki so ga v preteklih letih prejeli mnogi ugledni občani in občanke se je v letošnjem letu zapisala tudi **Iris Breganski** s številnimi mednarodnimi uspehi, ki jih je na **olimpijskih igrah gluhih 2022** kronala z **dvema bronastima medaljama**.

Iris Breganski je dolgoletna članica našega društva, ki je bistveno pripomoglo tudi pri razvoju njene športne kariere in nenazadnje tudi k odločitvi, da se aktivno vključi v invalidski šport. V predlogu našega društva smo zapisali sledeče:

V skladu z razpisom za podelitev priznanj občine Radovljica v letu 2022 v predpisanem roku predlagamo za prejemnico plakete mesta Iris Breganski, občanko in članico **Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj** za izjemen uspeh na olimpijadi gluhih v Braziliji kjer je osvojila bronasti medalji v mnogoboju in skoku v višino ter za njen neprecenljiv prispevek k prepoznavnosti nevidne invalidnosti in matične občine Radovljica.

Iris Breganski je **sluh izgubila že ob rojstvu zaradi zdravstvenih zapletov**. Svet Tišine je že v rani mladosti spoznavala tudi s pomočjo njenega nekdanjega soseda Slavka Kolariča tudi udeleženca olimpijskih iger gluhih davnega leta 1953 na Švedskem, ki jo je skrbno učil prvih osnov sporazumevanja v slovenskem znakovnem jeziku. Mama Mojca kot aktivna športnica pa jo je že v rosnih letih učila prvih korakov v športu in ji že takrat privzgojila ljubezen do atletike. Šport ji je bil dobesedno položen že v zibelko saj izhaja iz športne družine kjer so bili tako starši kot stari starši in mnogi ostali sorodniki aktivni športniki v številnih športnih panogah. V času učenja v osnovni šoli je trenirala in tekmovala v domačem okolju, ko je nadaljevala šolanje na Srednji zdravstveni šoli v Ljubljani pa je trenirala v tamkajšnjem klubu Kronos, čez vikende pa je redno trenirala doma v Radovljici, vseskozi pod budnim očesom mame Mojce, ki je skrbno bedela nad pravilnim razvojem njene športne kariere.

Iris je v mlajših letih tekmovala s slišječimi sovrstniki, kjer se je soočala z vsemi nevšečnimi neprijetnostmi, ki jih prinaša komunikacijska ovira saj je zaradi gluhotе težko pravilno razumela sogovornike in vse ostale sodelujoče akterje zato je bila sčasoma povsem logična usmeritev v šport invalidov. V sodelovanju z Iris in mamo Mojco, matičnim društvom gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj in Zvezo društev gluhih in

naglušnih Slovenije in še posebej Športne zveze gluhih Slovenije ter paraolimpijskega komiteja se je kmalu pokazalo, da je bila to pravilna odločitev saj je Iris začela dosegati odmevne rezultate na mednarodnem nivoju. Eden prvih pomembnih rezultatov je bil naslov evropske mladinske prvakinja leta 2018 kar je botrovalo tudi sprejemu pri županu Radovljice Cirilu Globočniku in je bil zagotovo še dodatna motivacija za njeno športno aktivnost in vztrajnost predvsem pa zavedanje, da je na pravi poti. Že na takratnem sprejemu smo ji zaželeli še več mednarodnih uspehov in z upanjem napovedovali tudi olimpijsko medaljo in nas lahko samo veseli, da je Iris vse naše želje in napovedi uresničila, še več, osvojila je kar dve olimpijski medalji za kar si nedvomno zasluži tudi priznanje matične občine saj je s tem ponesla v svet tudi ime svojega domačega kraja, ki slovi kot športno mesto z številnimi znanimi športniki med katere se je sedaj vpisala tudi gluha športnica Iris Breganski, ki se je s svojimi uspehi z zlatimi črkami zapisala v zgodovino športa gluhih. Njena življenjska in športna zgodba je nedvomno lahko za vzor in zgled vsem mladim in še posebej invalidnim osebam.

Gluhota je po klasifikaciji Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) ena najtežjih invalidnosti zaradi vseh specifičnih psihosocialnih težav, ki jih povzročata komunikacijska ovira pa vendar kljub temu Iris Breganski z vsemi sodelujočimi in s podporo lokalnega okolja vedno znova dokazuje, da so ovire premagljive z močno voljo in vztrajnostjo in da ima tudi šport invalidov lahko izjemen rehabilitacijski učinek.

Verjamemo in prepričani smo, da bo priznanje občine Radovljica še dodatna motivacija za gluho športnico Iris Breganski in dragocena spodbuda za nove uspehe v olimpijskem ciklusu vse do olimpijade gluhih Tokio 2025 predvsem pa lepo priznanje domačega družbenega okolja in pomemben prispevek k prepoznavnosti nevidne invalidnosti in še enkrat več lepo sporočilo javnosti, da je mesto Radovljica prijazno in razumevajoče do invalidske populacije.

Predlog matičnega društva je podprla tudi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije in paraolimpijski komite in na redni obravnavi tudi občinski svet in ob občinskem prazniku je sledila slavnostna akademija s podelitvijo občinskih priznanj kjer je župan občine Radovljica Ciril Globočnik tudi gluhi olimpijki Iris Breganski podelil zaslužno priznanje v veselje in ponos mame Mojce in številnih sorodnikov ter predstavnikov našega društva.

PRISLUHNIMO TIŠINI: PREVENTIVA JE BOLJŠA OD KURATIVE

Tina Grošelj

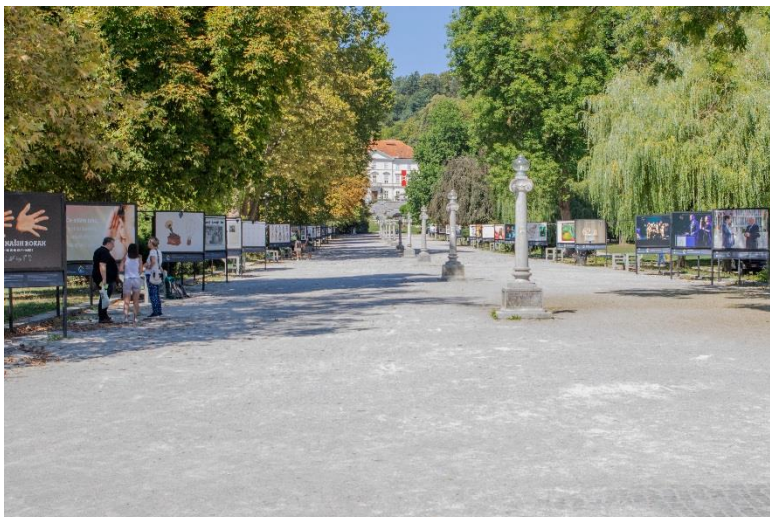
Foto: ZDGNS

Za tinitusom trpi okrog 160.000 posameznikov različnih poklicev in starosti. Število uporabnikov slušnih aparatov se vsako leto povečuje. Skrbi tudi dejstvo, da je naglušnost najpogostejša poklicna bolezen. Zato je pri tem ključna vloga preventive, saj lahko za zaščito svojega neprecenljivega čutila največ naredi vsak sam. Okvare sluha so namreč nepopravljive.

Oddaja bo na sporedu v petek, 2. septembra ob 14.40 uri na TV SLO 1.

RAZSTAVA NA JAKOPIČEVEM SPREHAJALIŠČU »VSE JE V NAŠIH ROKAH« Matjaž Juhart

Vse je v naših rokah

Foto: ZDGNS

Na Jakopičevem sprehajališču v Tivoliju bo od 15. avgusta do 17. oktobra na ogled razstava *Vse je v naših rokah*. Razstavo, ki predstavlja izzive izgube sluha ter izpostavlja ključne trenutke, največje dosežke v 90-letni zgodovini gluhe skupnosti pri nas, je pripravila Hiša znakovnega jezika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije.

90 let organiziranega delovanja zveze gluhih na Slovenskem dopolnjujejo še tri pomembne obletnice: 30 let športne zveze gluhih Slovenije, 20 let zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika in 1 leto od vpisa slovenskega znakovnega jezika v Ustavo Republike Slovenije. Razstava opozarja tudi na Mednarodni dan gluhih, ki ga praznujemo 17. septembra. Razstava je namenjena širši javnosti, tujim obiskovalcem, strokovni javnosti, primerna pa je tudi za obisk osnovnih in srednjih šol.

Obiskovalci se bodo seznanili z nekaterimi informacijami in sicer, da je znakovni jezik vpisan v register nesnovne kulturne dediščine, da je Vlada Republike Slovenije 14. november razglasila za Dan slovenskega znakovnega jezika, da v Sloveniji živi približno 1.500 gluhih oseb in več kot 200.000 oseb z različno stopnjo izgube sluha. Na razstavi bodo obiskovalci na poučen način spoznali življenje, delo, kulturo in zgodovino gluhih in naglušnih, ter spoznali nekaj osnovnih kretenj jezika gluhih.

Ali ste vedeli, da je izguba sluha najpogostejša poklicna bolezen?

Ali ste vedeli, da je izguba sluha najpogostejša invalidnost starejših?

Ali ste vedeli, da si zaradi hrupa v delovnem okolju, doma, v prostem času vedno več ljudi sluh trajno poškoduje sluh.

Ali ste vedeli, da je prvo medaljo na Mednarodnih tekmovanjih za samostojno državo osvojil športnik invalid gluha oseba.

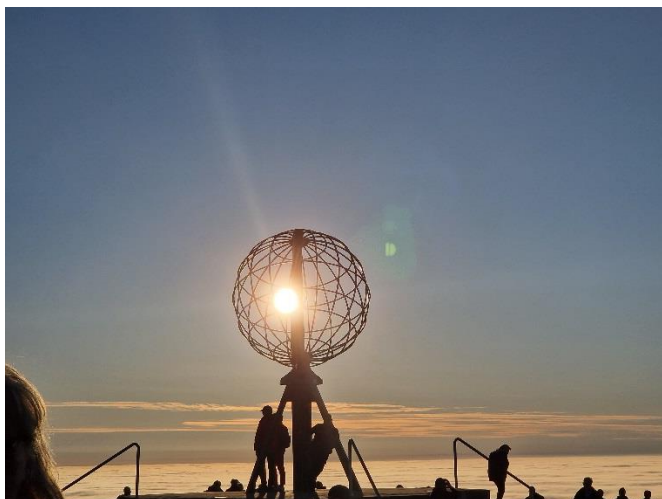
Ob razstavi ***Vse je v naših rokah*** na Jakopičevem sprehajališču v ljubljanskem Tivoliju si bodo lahko obiskovalci ogledali tudi razstavo o gluhem kiparju Ivanu Štreklju, ki je na ogled v Narodni galeriji, prav tam pa bo konec avgusta tudi predstavitev knjige v slovenskem znakovnem jeziku o življenju in delu kiparja **Ivana Štreklja Neslišni zvoki dleta**.

Razstava je nastala v okviru projekta Ministrstva za kulturo, Promocija kulture in znakovnega jezika, ter sofinanciran s sredstvi FIHO.

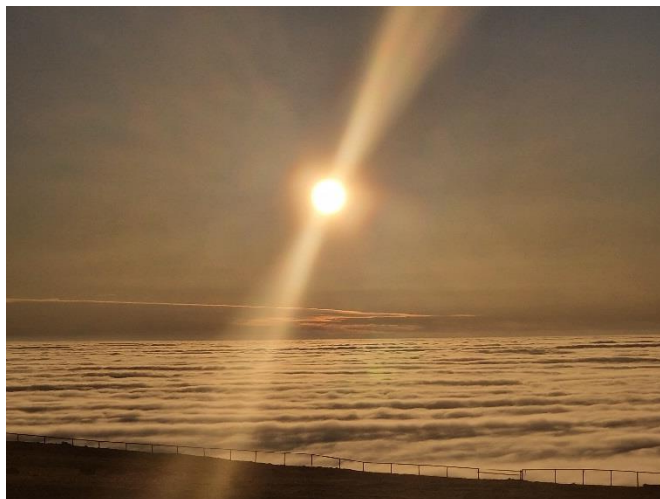
NA SEVERNEM ROBU EVROPE

Marija G.

Letos poleti sem pobegnila pred vročino in temo na severni oziroma skoraj najbolj severni del našega kontinenta. **Tam namreč v tem času sploh ni noči in polarno sonce sveti 24 ur na dan.** V hotelih imajo zato težke temne zavese, da človek lahko sploh zaspi. Težko se je privaditi na takšne pogoje življenja. Obiskala sem **Finsko, Švedsko in Norveško** ter spoznavala njihove lepote in zanimivosti.

Nordkapp

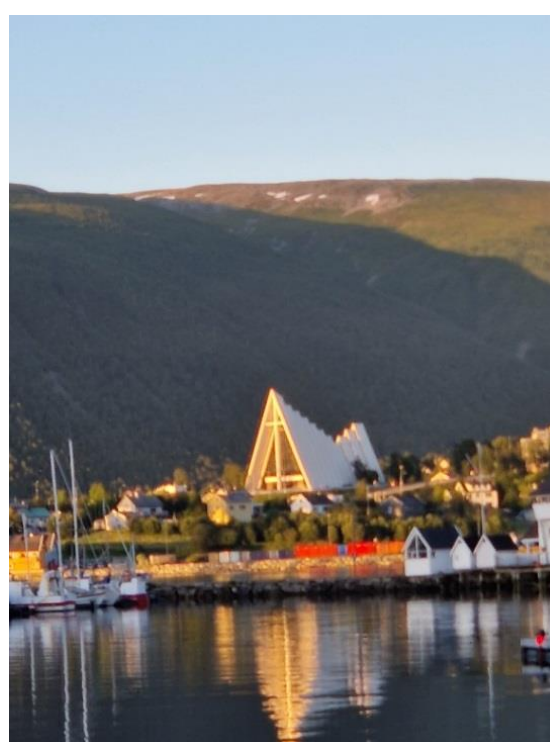
Severno morje

Foto: M.G.

Nordkapp, kot uradno najsevernejši del kopna Evrope s soncem – točno ob polnoči. Z meglo pokrito **Severno morje**, ki pa ni zakrivalo polarnega sonca.

Narvik

Tromsø

Foto: M.G.

V mestu **Narvik** na Norveškem imajo tudi zanimiv kaŕipot, kjer pa sicer ni navedena Ljubljana, vendar bi bila razdalja točno 3.393 km. Mestece **Tromsø** (izg. Tromse) ima značilno in zelo prijetno sodobno »arktično katedralo«, ki ponazarja ledene gore, ki plavajo v teh morjih. Tudi ta cerkev je obsijana z močnim soncem vseh 24 ur.

NEKULTURNO RAZMETAVANJE DENARJA?

Borut Pogačnik

Foto: ZIFS 2022

Po dvanajstih letih izdavanja Sporočevalca, smo se v preteklem mandatu javili na razpis Ministrstva za kulturo: »Redni letni javni projektni razpis za sofinanciranje programskih vsebin medijev v letu 2022 (JPR-MV-2022)«, vendar nam komisija ni odobrila nobenih sredstev, zato smo se potem obrnili na aktualnega ministra, vendar tudi tam brez uspeha. Pomembno je namreč reči, da gre za izjemno pester in zanimiv medij, ki dejansko pokriva vse ranljive skupine, od invalidov, bolnikov, pa do različnih ogroženih skupin prebivalstva, ki izhaja že od leta 2010.

Sporočevalec je namreč tednik, ki ga prejemajo tudi številni bralci, ki nimajo računalnikov, in to po navadni pošti skozi ves čas izdavanja. Časopis prinaša izjemno heterogene vsebine, ki niso politično obarvane in, kjer se pisci lotevajo aktualnih težav s katerimi se srečujejo pri svojem življenju, delu in tudi na področju kulturnega ustvarjanja.

Na ta razpis smo se res temeljito pripravili in pridobili veliko priporočil: med drugim tudi od prejemnika Prešernove nagrade Ferija Lainščka, dr. Aksinje Kermauner, dr. Gabrijele Simetinger, dr. Borisa Golca, zasl. prof. dr. Antona Stresa in Boruta Severja. Podpreti so nas želeli tudi številni drugi, vendar so nam na ministrstvu rekli, da je tolikšno število priporočil povsem dovolj. Že iz samih priporočil kulturnikov in drugih oseb, je razvidno, da gre za zelo heterogeno skupino, a obenem enotno mišljenje, da naj ministrstvo projekt tega tednika že vendar podpre.

Te dni pa beremo, poslušamo in gledamo različne članke, obvestila in sporočila, da se je v zadnjih letih precej denarja odlilo v povsem druge namene, ki so bili sicer pospremljeni z dobrimi nameni ozavestiti prebivalstvo o kulturi, ki pa so vodili očitno v pekel, ampak ne tam Onkraj, temveč tu na Zemlji. Avtor teh vrstic sem bil tudi sam sedemnajst let samostojni kulturni delavec – esejist in za svoje delo, od ministrstva, nisem nikoli prejel: dinarja, tolarja in niti evra. Zato sploh ne razumem, kako lahko nekdo pridobi naš – davkoplačevalski denar na temelju Niča, in kako sploh nihče ne nadzira, kaj se je s tem denarjem počelo oziroma se počne.

V uredništvu Sporočevalca močno pričakujemo, da bo **Ministrstvo za kulturo v novem mandatu**, prisluhnilo našim potrebam za preživetje resnično kakovostnim programskim vsebinam, namenjenim najširšim skupinam prebivalstva, saj ga prebira več kot **40.000 bralcev**. Sicer se nam pa dogaja kot letos junija, da moramo preživeti, kakor vemo in znamo, celo z 222 evri na mesec.

GREMO NA CIPER!

Maja Stojanov

Foto: Kreativna baza

Z invalidsko kartico ugodnosti za invalide bodo invalidi v državah EU lahko **uveljavljali komercialne popuste**, ki so jim na voljo **v posameznih državah**.

Celoten projekt EU kartice ugodnosti za invalide poleg ugodnosti skrbi tudi za **ozaveščanje in seznanjanje o invalidih**, o njihovih zmožnostih, potrebah, željah, načinu življenja, predvsem pa o tem, da so invalidi ljudje, ki radi potujejo in se s tem kot vsi drugi tudi osebno razvijajo.

Ciper

Na Cipru so vzpostavili mrežo med sodelujočimi institucijami: oddelki in službami javnega sektorja, lokalnimi oblastmi, zasebnimi institucijami in predstavniki invalidskih organizacij, da bi promovirali in izvajali projekt. Služba za socialno vključevanje invalidov oblikuje s sodelujočimi institucijami seznam ugodnosti, ki jih kartica omogoča upravičencem.

Seznam ugodnosti, ki jih lahko z EU kartico ugodnosti za invalide koristite na Cipru:

<http://www.eudisabilitycard.gov.cy/uploads/documents/1f9287f949.pdf>

Kartica je vzajemno uveljavljena med državami EU, ki sodelujejo v sistemu. Za zdaj so v projekt vključene države: **Slovenija, Ciper, Finska, Belgija, Italija, Romunija, Estonija in Malta**, vendar pa je namen Evropske kartice ugodnosti, da bi se ta uveljavila v vseh državah Evropske unije.

SOBA POBEGA ZA OTROKE Z OKVARO VIDA Nastja Žlajpah

Soba pobega

Foto: Nastja Žlajpah

Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije je zadnji teden v juniju za slepe in slabovidne osnovnošolce, srednješolce ter njihove sorojence organizirala **tradicionalni tabor Bomo zmogli? Bomo, ja!**, katerega se je letos **udeležilo 29 otrok**. Zelo pestro dogajanje so nam še dodatno popestrile študentke magistrskega študija inkluzivne pedagogike Pedagoške fakultete Univerze na Primorskem **Breda Košir, Petra Mraz in Jelena Simić**, ki so za otroke pripravile čisto **pravo sobo pobega**. Dogodivščina se je začela s **pravljico o Alici v čudežni deželi**, ki so jo otroci pozorno poslušali, saj je bila polno namigov za uspešno razrešitev nalog. Ker nas je bilo veliko, smo se razdelili v skupine in prav vse skupine so se ob reševanju nalog zabavale, na koncu pa se za nagrado posladkale z bonboni. V imenu Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije se Bredi, Petri in Jeleni iskreno zahvaljujemo za odlično izvedeno delavnico.

HITRI POČASNÉ SE PREDSTAVLJA dr. Aksinja Kermauner

Hitri počasné na jurčku

Foto: Aksinja Kermauner

Priljubljeni igralec Jernej Kuntner, se je lotil novega izziva: svoje besedilo o polžu, ki so mu pravili **Počasné**, je s pomočjo **dr. Aksinje Kermauner** prilagodil v **lahko berljiv način**, **Ina Sulič in Aksinja Kermauner pa sta poskrbeli še za tipne ilustracije**. **Tipanka je opremljena z brajico in povečanimi vidnimi črkami**. Pri izdelavi tipnih ilustracij so sodelovali učitelji Osnovne šole Pier Paolo Vergerio il Vecchio, zaporniki Zavoda za prestajanje kazni zopora Koper, Žiga Starc, ki se je spoprijel s tehnično izvedbo elementov, ki so vključeni v

tipanke, in testni bralci iz Centra za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje. Tipna slikanica v lahko berljivem načinu je nadvse **primerna za otroke z okvarami vida, motnjami v duševnem razvoju, otroke z disleksijo**, pa tudi za **oklevajoče bralce in priseljence**, ki še ne obvladajo dobro slovenskega jezika oziroma se ga učijo. Polagoma lahko preidejo na zahtevnejšo stopnjo istega besedila, iz katerega je nastalo lažje. V **oktobru bo v Kopru prikazana tudi dramatizacija besedila Hitri Počasné**, ki jo bodo uprizorili učenci Osnovne šole Pier Paolo Vergerio il Vecchio iz Kopra.

ALI BO KMALU TEHNOLOGIJA ODPRAVILA VRSTO INVALIDNOSTI?

Borut Pogačnik

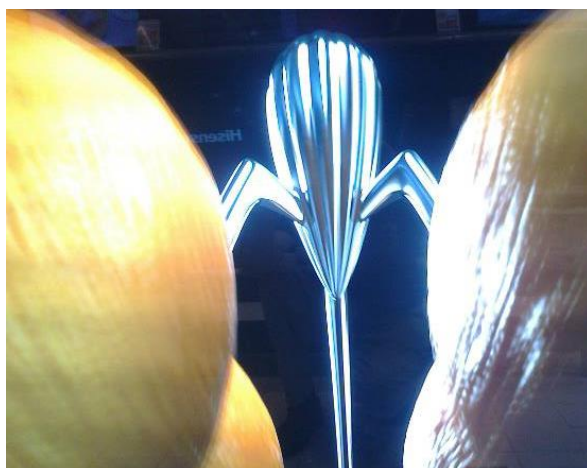

Foto: B.P. – ZIFS 2022

Prihodnost se že dogaja, saj nam znanstveni časopisi in revije prinašajo vedno nove in nove rezultate raziskav, ki so največkrat **povezani z umetno inteligenco in človekovimi možgani**.

Pred sedmimi leti je **Yuval Noah Harari** v svoji knjigi »**Homo Deus – Kratka zgodovina prihodnosti**« napovedal, da se bodo **oblikovale tri vrste super ali nad ljudi**, ki bodo v marsičem presegli določene primanjkljaje iz preteklosti in sedanosti. V eni varianti, naj bi prišlo do združitve genetičnega inženiringa in biotehnologije, ki bi omogočila različna izboljšave. Druga pot je oblikovanje kiborgov, to je kombiniranje organskih človeških delov z neorganskimi, kot recimo bioničnimi udi, očmi in ušesi, itn..

Izdelovanje povsem anorganskih bitij, ki ne potrebujejo organskih možganov, ampak bi jih vodila umetna inteligenca. **S pomočjo umetne inteligence se že izboljšujejo citiranja množic informacij za hitrejšo odločanje ter povečanje kreativnosti, kakor tudi izboljšave pri učenju.**

Zlasti se zdi, da bo kombiniranje slabše delujočih ali nedelujočih delov telesa zaradi invalidnosti uspešno nadomeščeno z bioničnimi udi, očmi in ušesi, kar bo prispevalo k drastičnemu zmanjšanju telesnih okvar in na ta način tudi odprav invalidnosti.

Pričakovati je, da bo veliko takšnih revolucionarnih rešitev na voljo že v naslednjih treh letih.

Sporočevalca izdaja Združenje invalidov – Forum Slovenije, Linhartova 3, p.p. 2539, 1109 Ljubljana

Glavni in odgovorni urednik: Borut S. Pogačnik

Tajnica uredništva: Katarina Lukešević

Telefon: 041/381-679

e-naslov: info@zifs.si

Mednarodna standardna serijska številka: ISSN 2630 – 3639

Z odločbo Ministrstva za kulturo z dne 16.12.2020 je elektronski medij »Sporočevalec« v razvidu medijev pod zaporedno številko 2378.

Uredniški odbor sestavljajo: Borut Sever (FIHO), Luka Pavlin (ZDSSS), Anton Petrič (ZDGNS), Jože Globokar (ZPS), Anja Pišlar (Zveza Sožitje), Pavel Kranjc (ZMS), Drago Perko (Zveza ŠIS – SPK), Jože Ocvirk (Društvo za zdravje naroda), Irena Vovk Terčič (Zveza Sonček so.p.), Niko Kostjukovskij (predstavniki bralcev)